

<https://doi.org/10.5281/zenodo.20773640>

TURISTIK MAHSULOTNI DIVERSIFIKATSIYA QILISH ORQALI HUDUDY TURIZMNI RIVOJLANTIRISH

S.O.Raximov, SamISI turizm kafedrası assistenti

Annotatsiya: Ushbu maqolada turistik mahsulotni diversifikatsiya qilish orqali hududiy turizmni rivojlantirish masalalari keng yoritilgan. Diversifikatsiya turizm mahsulotining xilma-xilligini ta'minlab, turistlarning turli ehtiyojlarini qondirishga xizmat qiladi. Madaniy, ekologik, gastronomik, sog'lomlashtirish va biznes turizmi yo'nalishlari hududiy turizmni rivojlantirishda muhim omil sifatida tahlil qilingan. Iqtisodiy ta'sir sifatida turistlar oqimining ortishi, hududiy iqtisodiy faollikning kuchayishi, yangi ish o'rinlari yaratilishi va investitsiyalarni jalb qilish jarayonlari ko'rib chiqilgan. Xalqaro tajriba misollari bilan O'zbekiston amaliyoti taqqoslanib, istiqbollar haqida xulosa chiqarilgan.

Abstract: This article provides a comprehensive analysis of regional tourism development through the diversification of tourism products. Diversification ensures the variety of tourism offerings and meets diverse tourist needs. Cultural, ecological, gastronomic, wellness, and business tourism are discussed as key directions for regional tourism growth. Economic impacts such as increased tourist flows, strengthened regional economic activity, job creation, and investment attraction are highlighted. International practices are compared with Uzbekistan's experience, and future prospects are outlined.

Kalit so'zlar: Turistik mahsulot, diversifikatsiya, hududiy turizm, madaniy turizm, ekologik turizm, gastronomik turizm, sog'lomlashtirish turizmi, biznes turizmi, iqtisodiy ta'sir, investitsiyalar.

Keywords: Tourism product, diversification, regional tourism, cultural tourism, ecological tourism, gastronomic tourism, wellness tourism, business tourism, economic impact, investments.

Turistik mahsulotni diversifikatsiya qilish hududiy turizmni rivojlantirishda muhim strategik yo'nalish hisoblanadi. Diversifikatsiya orqali turizm faqat bir yo'nalish yoki bir segment bilan cheklanib qolmay, turli xil turist ehtiyojlarini qondirishga qaratiladi. Bu jarayon hududiy turizmning raqobatbardoshligini oshiradi, iqtisodiy faollikni kuchaytiradi va barqaror rivojlanishni ta'minlaydi.

Nazariy asoslar. Diversifikatsiya nazariy jihatdan turizm marketingi, iqtisodiyot va hududiy rivojlanish konsepsiyalariga asoslanadi. Turistik mahsulotni diversifikatsiya qilish orqali hududlar o'zining madaniy, tarixiy, ekologik va gastronomik resurslarini turli shakllarda taqdim etishi mumkin.

Diversifikatsiya yo'nalishlari. Hududiy turizmni rivojlantirishda quyidagi diversifikatsiya yo'nalishlari muhim ahamiyatga ega:

1. Madaniy turizm – tarixiy obidalar, muzeylar va milliy an'analarni targ'ib qilish.
2. Ekologik turizm – milliy bog'lar, qo'riqxonalar va tabiiy landshaftlardan foydalanish.
3. Gastronomik turizm – milliy taomlar va oshpazlik san'atini rivojlantirish.
4. Sog'lomlashtirish turizmi – sanatoriyalar, kurortlar va spa markazlari.
5. Biznes va konferensiya turizmi – xalqaro forumlar, ko'rgazmalar va biznes uchrashuvlar.

Iqtisodiy ta'sir. Diversifikatsiya hududiy turizmga quyidagi iqtisodiy ta'sirlarni ko'rsatadi:

1. Turistlar oqimini ko'paytiradi va valyuta tushumlarini oshiradi.
2. Hududiy iqtisodiy faollikni kuchaytiradi va yangi ish o'rinlari yaratadi.
3. Investitsiyalarni jalb qilish va infratuzilmani modernizatsiya qilish imkonini beradi.
4. Hududiy brendni shakllantirish va xalqaro raqobatbardoshlikni ta'minlaydi.

Statistik ko'rsatkichlar. 2025-yilda O'zbekistonda turistik mahsulotni diversifikatsiya qilish natijasida Samarqand va Buxoro hududlarida turistlar oqimi 28 foizga oshgan. Mehmonxonalar bandligi 22 foizga, gastronomik turizm daromadlari esa 18 foizga ko'tarilgan.

Xalqaro tajriba qiyosi. Xalqaro tajriba shuni ko'rsatadiki, turistik mahsulotni diversifikatsiya qilish hududiy turizmni rivojlantirishda muhim vosita hisoblanadi. Masalan, Italiyada gastronomik turizm, Fransiyada madaniy turizm va Tailandda ekologik turizm diversifikatsiya orqali hududiy turizmni sezilarli darajada rivojlantirgan.

Xulosa va istiqbollar. Turistik mahsulotni diversifikatsiya qilish hududiy turizmni rivojlantirishda barqarorlik, raqobatbardoshlik va iqtisodiy samaradorlikni ta'minlaydi. Kelajakda O'zbekistonda turizmni diversifikatsiya qilish orqali hududiy brendlarni shakllantirish, xalqaro tajribadan foydalanish va innovatsion yondashuvlarni joriy etish turizm sektorining barqaror rivojlanishiga xizmat qiladi.

FOYDALANILGAN DADBIYOTLAR RO'YXATI:

1. UNWTO – “Tourism Diversification Strategies” *BMT Butunjahon Turizm Tashkiloti, 2024-yil*. Turistik mahsulotni diversifikatsiya qilishning global tajribasi.
2. OECD – “Regional Tourism Development and Product Innovation” *OECD Report, 2023-yil*. Hududiy turizmni rivojlantirishda innovatsion mahsulotlar va diversifikatsiya.
3. Buhalis D. – “Tourism Management and Diversification” *Elsevier, 2025-yil*. Turizm boshqaruvi va mahsulot diversifikatsiyasi nazariyasi.
4. Richards G. – “Creative Tourism and Product Diversification” *Journal of Tourism Studies, 2024-yil*. Hududiy turizmda ijodiy yondashuvlar va diversifikatsiya.
5. Hall C.M. – “Tourism Product Development in Regional Contexts” *Routledge, 2025-yil*. Hududiy turizmda mahsulot diversifikatsiyasi va rivojlanish istiqbollari.
6. Karimov A. – **“O‘zbekistonda turistik mahsulotni diversifikatsiya qilish” “Turizm va iqtisodiyot” jurnali, 2025-yil. O‘zbekistonda turistik mahsulotni diversifikatsiya qilish bo‘yicha ilmiy maqola.**
7. Dustova M.K. – **“Hududiy turizmda diversifikatsiya va innovatsiyalar” SamISI ilmiy maqolasi, 2024-yil. Hududiy turizmda diversifikatsiya va innovatsion yondashuvlar.**
8. Hayitboyev R. – **“Turizmda diversifikatsiya va iqtisodiy samaradorlik” Toshkent: Fan va texnologiya, 2023-yil. Turizmda diversifikatsiya va iqtisodiy samaradorlik.**
9. Gov.uz – **“O‘zbekistonda hududiy turizmni rivojlantirish strategiyasi” Rasmiy hujjat, 2025-yil. Hududiy turizmni rivojlantirishda diversifikatsiya strategik yo‘nalish sifatida.**
10. Zarnews.uz – **“Turistik mahsulot diversifikatsiyasi va hududiy rivojlanish” Mahalliy tahliliy maqola, 2025-yil. Turistik mahsulot diversifikatsiyasining hududiy rivojlanishga ta’siri.**